

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Skogsmästarskolan

Trendspaning på skogsintressenter – Lärk

Trend spotting on forest stakeholders -
Larch

MALIN ULLBERG

JOHAN KNUTS

Examensarbete i skogshushållning, 15 hp

Serienamn: Examensarbete /SLU, Skogsmästarprogrammet 2023:14

SLU-Skogsmästarskolan

Box 43

739 21 SKINNSKATTEBERG

Tel: 0222-349 50

Trendspaning på skogsintressenter – Lärk

Trend spotting on forest stakeholders - Larch

Malin Ullberg

Johan Knuts

Handledare: Eric Sundstedt SLU Skogsmästarskolan

Examinator: Johan Törnblom SLU Skogsmästarskolan

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Självständigt arbete (examensarbete) med nivå och fördjupning G2E med möjlighet att erhålla kandidat- och yrkesexamen

Kurstitel: Kandidatarbete i Skogshushållning

Kursansvarig institution: Skogsmästarskolan

Kurskod: EX0938

Program/utbildning: Skogsmästarprogrammet

Utgivningsort: Skinnskatteberg

Utgivningsår: 2023

Omslagsbild: Kärnvedsandel av svenskodlat lärktimmer i en virkestrave hos Högbrons Såg i Lyrestad. Foto: Malin Ullberg

Elektronisk publicering: <https://stud.epsilon.slu.se>

Serietitel: Examensarbete/SLU, Skogsmästarprogrammet

Delnummer i serien: 2023:14

Nyckelord: Samhällsvetenskaplig studie, Djupintervju, Miljövänligt, Alternativt träslag, Klimatförändring, Skogsbruk

Sveriges lantbruksuniversitet
Skogsvetenskapliga fakulteten
Skogsmästarskolan

Sammanfattning

Med en medeltemperatur som ökar och ett torrare klimat till följd av klimatförändringar står det svenska skogsbruket inför utmaningar. Det torrare klimatet medför en ökning av skadeinsekter som gynnas av högre temperaturer och angriper de trädslag som utgör majoriteten av det svenska skogsbruket. Med detta i åtanke söker sig många skogsägare efter alternativa trädslag som tolererar klimatförändringarna.

Miljökrav hos producenter och produkter inom alla branscher ökar. Konsumenter har blivit mer miljömedvetna och därför efterfrågas miljövänligare produkter mer frekvent än tidigare. Tryckimpregnerat virke innehåller mycket kemikalier för att kunna motstå röta och svampangrepp, som försämrar virkets kvalitet avsevärt. Restriktionerna kring kemisk behandling är redan väldigt strikta och återvinningen av impregnerat virke kräver extra hantering. Lärk är ett trädslag som med sin höga kärnvedsandel är naturligt impregnerat och rötbeständigt vilket innebär att det ej behöver någon kemisk behandling.

Denna studie grundar sig på djupintervjuer där det är sex respondenter i tre olika intressentkategorier som alla är anknutna till skogsbruket, hur det bedrivs och de skogliga produkterna som levereras från skogen. Intervjuerna baseras på hur de intervjuade tycker och tänker kring trädslaget lärk, dess virkesegenskaper, marknadsmässigt, dess framtida roll och allmänna uppfattningar. Slutligen genomförde varje respondent en SWOT-analys där de fick utmärka lärkens styrkor, svagheter, möjligheter och hot samt utveckla sina tankar.

Resultatet från studien visar att det finns ett intresse kring lärk både från skogsägare, sågverk och bygghandlare där de anser det är ett väldigt bra trädslag med dess goda virkesegenskaper där fokus ligger på dess höga kärnvedsandel som gör det naturligt rötbeständigt och med detta ett miljövänligt alternativ. Detta går som en röd tråd i alla intervjuer som genomförts. Det intressanta i resultatet är, varför inte skogsägaren väljer att plantera mer lärk och varför sågverken inte sågar större volymer av lärk. Skogsägaren planterar inte lärk eftersom de tycker avsättningen är alldeles för osäker i dagsläget medan en stor anledning till att sågverken inte sågar större volymer lärk är den bristande tillgången på råvara och att de större sågverken ogärna tar emot små partier.

De slutsatser som framgick av studien är att inom skogssverige är det ett ”moment 22” där skogsägaren inte planterar lärk på sitt skogsinnehav eftersom det i regel inte finns någon säker avsättning, förutom i Södra Sverige. Medan de större sågverken inte tar emot lärk eftersom det i dagsläget är låg tillgång och då blir lärken mest ett ”problem” som beblandas in med gran och tall. Det är små, specialiserade sågverk som sågar lärk i störst utsträckning. En utav de intervjuade skogsägarna som har ett lärkinnehav i Mellansverige sammanliknar det med en aktie. ”Det är inte idag som lärkvirket ska säljas, utan det är om ungefär 50 år”.

Avslutningsvis bör nämnas att hela samhället blir mer klimatsmart där miljön står mer och mer i fokus, så även skogsbruket och dess produkter. Samhällsomställningen tillsammans med ett framtida klimat som drabbar dagens homogena svenska skogsbruk står till grund för att skogsindustrins alla intressenter bör sprida sina risker.

Nyckelord: Samhällsvetenskaplig studie, Djupintervju, Miljövänligt, Alternativt trädslag, Klimatförändring, Skogsbruk

Abstract

With an average temperature increasing and a drier climate because of climate change the Swedish forestry is facing challenges. The drier climate leads to an increase in insect pests that benefit from higher temperatures and attacks the tree species that make up most of the Swedish forestry. Many forest owners are looking for alternative tree species that tolerate the climate change.

Environmental requirements for producers and products in all industries are increasing. Consumers have become more environmentally conscious and therefore more environmentally friendly products are in demand more frequently than before. Pressure-treated timber contains a lot of chemicals to be able to resist rot and fungus, which significantly deteriorates the quality of the wood. The restrictions on chemical treatment are already very strict and the recycling of impregnated timber requires extra handling. Larch is a tree species that, with its high heartwood content, is naturally impregnated and rot-resistant, which means it does not need any chemical treatment.

This study is based on in-depth interviews where there are six respondents in three different stakeholder categories who are all linked to forestry, how it is conducted and the forest products delivered from the forest. The interviews are based on how the interviewees think about the tree species larch, its timber properties, market terms, its future role and general perceptions. Finally, each respondent conducted a SWOT analysis in which they were asked to distinguish the larch's strengths, weaknesses, opportunities, and threats as well as develop their thoughts.

The results of the study show that there is an interest in larch both from forest owners, sawmills and builders' merchants where they consider it to be a very good tree species with its good timber properties where the focus is on its high heartwood proportion that makes it naturally rot-resistant and with this an environmentally friendly alternative. This is a common thread in all interviews that have been conducted. The interesting thing in the results is, why the forest owner does not choose to plant more larch and why the sawmills do not saw larger volumes of larch. The forest owner does not plant larch because they think the market is far too uncertain at present, while a major reason why the sawmills do not saw larger volumes of larch is the lack of access to raw material and that the larger sawmills are reluctant to accept small batches.

The conclusions that emerged from the study are that within forest Sweden there is a "catch-22" where the forest owner does not plant larch on his forest holdings because there is usually no secure outlet, except in southern Sweden. While the larger sawmills do not accept larch because there is currently low supply and then larch becomes mostly a "problem" mixed in with spruce and pine. It is small, specialized sawmills that saw larch to the greatest extent. One of the forest owners interviewed who has a larch holding in central Sweden likens it to a share. "It is not today that the larch wood will be sold, but it is in about 50 years".

Finally, it should be mentioned that the whole society is becoming more climate-smart where the environment is more and more in focus, as well as forestry and its products. The societal transition, together with a future climate that affects today's homogeneous Swedish forestry, is the basis for all stakeholders in the forest industry to spread their risks.

Keywords: Social science study, In-depth interview, Eco-friendly, Alternative wood species, Climate change, Forestry

Förord

Detta examensarbete i skogshushållning, avslutar vår utbildning på Skogsmästarprogrammet årskurs 2020/2023 vid Skogsmästarskolan, SLU Sveriges lantbruksuniversitet i Skinnskatteberg.

Vi vill rikta ett stort och varmt tack till alla som på något sätt varit delaktiga i denna studie och gett oss ett stort engagemang, gott kaffe och varmt mottagande. Lärk har alltid varit ett intressant ämne för oss. Efter denna studie är färdigställd, kommer vi fortsatt följa lärkens utveckling i Sverige med ännu större intresse. Studien har både givit oss nya perspektiv samt besvarat våra förväntningar.

Trevlig läsning!
Johan Knuts & Malin Ullberg
Skinnskatteberg, våren 2023

Innehåll

1. INLEDNING	1
1.1 BAKGRUND	1
1.2 LÄRK - SOM PRODUKTIONSTRÄDSLÄG	1
1.3 LÄRKVIRKETS EGENSKAPER	2
1.4 SKADOR PÅ LÄRK	2
1.5 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	3
2. MATERIAL OCH METOD	4
2.1 UTGÅNGSPUNKTER	4
2.2 LITTERATUR	4
2.3 DJUPINTERVJUER	4
2.3.1 DEFINITION AV INTERVJU.....	4
2.4 UPPLÄGG OCH URVAL	5
2.5 GENOMFÖRANDE	6
2.6 ANALYS	7
2.6.1 SWOT-ANALYS.....	7
3. RESULTAT	9
3.1 SAMMANFATTANDE SVAR, SKOGSÄGARE	9
3.1.1 AVSÄTTNING.....	9
3.1.2 FRAMTIDSUTSIKT.....	9
3.1.3 SWOT-ANALYS – SKOGSÄGARE.....	10
3.2 SAMMANFATTANDE SVAR, SÅGVERK	12
3.2.1 TILLGÅNG OCH EFTERFRÅGAN.....	12
3.2.2 LÄRK OCH SÅGVERKSINDUSTRIERNA.....	13
3.2.3 ATT SÅGA LÄRK.....	13
3.2.4 JÄMFÖRELSE MELLAN TALL, GRAN OCH LÄRK.....	14
3.2.5 SWOT-ANALYS – SÅGVERK.....	14
3.3 SAMMANFATTANDE SVAR, BYGGHANDEL OCH KONSUMENT	16
3.3.1 OMVÄRLDSLÄGET.....	16
3.3.2 FRAMTIDSUTSIKTER OCH UTVECKLING.....	16
3.3.3 MARKNAD OCH EFTERFRÅGAN.....	17
3.3.4 SWOT-ANALYS – BYGGHANDEL OCH KONSUMENT.....	17
3.4 SAMMANFATTNING AV SWOT-ANALYSER	18
4. DISKUSSION	20
4.1 SLUTSATS	21
REFERENSER	23

PERSONLIG KOMMUNIKATION	24
<u>BILAGOR .....</u>	25
INTERVJUGUIDE TILL MATTS SÖDERSTRÖM.....	25
INTERVJUGUIDE TILL AB KARL HEDIN, MIKAEL BÄCK PÅ SÅGEN I SÄTER OCH PER GOVERTZON, HÖGBRON SÅG AB	26
INTERVJUGUIDE TILL BEIJER BYGGMATERIAL PETER LUNDSTEDT OCH ANDERS ROXENHED	28
INTERVJUGUIDE TILL SKOGSÄGARE MAGNUS ÅSTRAND.....	29
INTERVJUGUIDE TILL SKOGSÄGARE ANDERS EKSTRAND	31

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Effekterna av de globala klimatförändringarna bidrar till att det svenska skogsbruket kommer stå inför ett flertal stora hot och utmaningar gentemot råvaruförsörjningen och att sätta upp mål hur skogen skall skötas. Förändringarna i klimatet gör att jordens medeltemperatur ökar och därmed blir det torka i större utsträckning (Naturskyddsföreningen, 2023). Även frekvensen av skogsbränder kommer öka och antalet stormfällningar samt skadeinsekter som gynnas av det varmare klimatet kommer synas i större utsträckning i det svenska skogsbruket (Skogsstyrelsen, 2022; Klimatanpassning, 2019).

I nuläget består det svenska skogsbruket till största del utav två trädslag, tall (*Pinus sylvestris*) och gran (*Picea abies*) (Skogskunskap, 2023). Dessa trädslag blir hårt angripna av skadeinsekter som granbarkborren, större mörghorren och snytbaggen där granbarkborren angriper granen och i störst utsträckning gran som utstått någon typ av störning, torka etc. Större mörghorren angriper och orsakar skador främst på tallen där den borrar sig in i tallskotten och urholkar dem. Det resulterar i att tallskotten bryts och ramlar av vilket bidrar till en tillväxtförlust och därmed en kvalitetssänkning av virke och ekonomiska förluster. Snytbaggen orsakar stora skador på planteringar bestående av tall och gran då de ringbarkar plantorna vilket kan leda till att de dör. Alla dessa skadeinsekter är gynnade av att medeltemperaturen höjs och att det blir ett torrare klimat (Jonsson, 2019; ATL, 2022).

Eftersom det svenska skogsbruket till största del består av dessa två trädslag som blir drabbade av skadeinsekter så krävs det diversifiering och alternativa trädslag för att kunna säkra den svenska råvaruförsörjningen gentemot skogsindustrin.

1.2 Lärk - Som produktionsträdslag

Ett alternativt trädslag för att komplettera granen och tallen som ett produktivt trädslag är lärk (*Larix sp*). Det är framför allt två underarter av lärk som utgör majoriteten av den odlade lärken i Sverige, sibirisk lärk (*Larix Sibirica*) och hybridlärk (*Larix X Marschlinsii*). Den sibiriska lärken bör planteras och brukas på de magrare skogsmarkerna i de norra delarna av Sverige där tallen utgör största delen av virket. Hybridlärken bör planteras på de skogsmarker med hög bonitet där det i dagsläget planteras mestadels gran (Carlberg, 2017).

De båda lärkarterna bör planteras med 2000 - 2500 plantor per hektar men under rätt förutsättningar kan den sibiriska lärken, liksom tallen även självföryngras. Lärkar är pionjärträd och kräver mycket ljus vilket innebär att lärkbestånden ska gallras ofta så de växer och ger timmerdimensioner. Hybridlärken besitter högre tillväxt än granen, i synnerhet under ungdomsfasen för att under medelåldern kulminera och sedan föryngringsavverkas tidigare än gran. Den sibiriska lärken som planterats på rätt marker har en omloppstid motsvarande granens, men bör

överhållas längre för att öka andelen kärnved vilket är det som är lärkens adelsmärke (Skogskunskap, 2021).

Lärken utgör endast 0,1 procent utav hela Sveriges virkesförråd på produktiv skogsmark vilket är ca. 2,5 miljoner skogskubikmeter, där majoriteten återfinns i Götaland med 1,9 miljoner skogskubikmeter (Skogsdata, 2022).

Efter stormen Gudrun 2005, genomfördes inventeringar för att jämföra olika trädslag med varandra för att sedan utvärdera vilket trädslag som tagit minst respektive mest skada efter stormens framfart. Resultatet visade att lärken var ett trädslag som varit mer stormfast än gran och i vissa fall även mer stormfast än tallen och flera skogsägare planterade därmed lärk på sitt skogsinnehav som ett alternativ för att sprida riskerna vid eventuellt fler kommande stormar och med skadeinsekters ökande närvaro (Zetterberg, 2007).

1.3 Lärkvirkets egenskaper

Lärkvirket efterliknar tallvirket i mångt och mycket men har högre densitet och hållfasthet. Lärken producerar kärnved i tidig ålder vilket upptar en större andel av veden jämfört med tallen, detta resulterar i att lärken anses vara naturligt impregnerad (Skogskunskap, 2021).

Lärkens kärnved är naturligt impregnerad och har därmed en naturlig beständighet mot röta och svampar vilket innebär att den kan ersätta tryckimpregnerat virke i många sammanhang. I Sverige impregneras ungefär 1 miljon kubikmeter frodvuxna tallar och därmed är lärken ett miljövänligare alternativ jämfört med att köpa impregnerat virke som innehåller mycket kemikalier. Restriktionerna kring kemiskt virkesskydd är redan relativt strikta och även återvinningen av tryckimpregnerat virke kräver extra hantering (Skogskunskap, 2006). En 150 årig sibirisk lärk har en kärnvedsandel på ungefär 75 procent som kan jämföras med en likårig fura som då har en kärnvedsandel på ungefär 30 procent. Förutom högre rötbeständighet än fura har lärk även högre densitet, hårdhet, hållfasthet och en längre genombränningstid. Alla dessa komponenter gör att lärkens användningsområde inte bara är utomhusprodukter utan passar även som konstruktionsmaterial till byggnationer. Lärken har ungefär tre gånger så mycket lignin i förhållande till tall och gran vilket medför problem för massaindustri. Lärk ska heller inte torkas i för hög temperatur för snabbt, då finns en stor risk att virket spricker (Muntlig kommunikation – Owe Martinsson, 2022).

1.4 Skador på lärk

Den europeiska lärken angrips av lärkkräfta som hybridlärken är mer resistent emot. Den kan angripas av tallrotröta (*Heterobasidion annosum*) och med en ökande plantering av lärk så kan andra sjukdomar dyka upp och förekomma i större utsträckning, exempelvis lärkskytte (*Meria laricis*). De skadeinsekter som angriper lärk är lärkbock, lärkskottmal, lärkskottstekel, lärkstekel och lärkträdsml (Föreningen Skogen, 2000).

Lärk är drabbat utav betesskador av älg där älgen äter toppskotten eller sidoskotten och lärk är även drabbat av fejningskador från hjortdjur där de fejar sina horn mot träden, speciellt i en grandominerad miljö och det blir ett litet inslag av lärk. Dock är lärken inte mer utsatt för detta än tallen (Muntlig kommunikation – Owe Martinsson, 2022).

Välgallrade äldre lärkbestånd som har en medelhöjd på 20 meter eller högre är betydligt mer stormfasta i jämförelse med gran som i stor utsträckning blir drabbat av stormskador. Lärk tappar sina barr på vintern som även det bidrar till stormfasthet (Skogskunskap, 2006).

1.5 Syfte och frågeställning

Denna studies syfte är att undersöka och intervjuva olika skogsintressenters kunskap och intresse kring trädslaget lärk samt möjligheter kring vidareförädling. De intressenter som ska intervjuas är skogsägare, sågverk och bygghandlare för att sedan jämföra dessa om de har samma intresse och har samma tankegångar kring detta trädslag. Målet är att kunna ta reda på varför det inte finns mer lärkvirke på marknaden eller lärkarter som växer i skogen samt vilka åtgärder som skall genomföras för att lärken ska bli ett attraktivt trädslag inom det svenska skogsbruket.

Det har ställts olika frågor till de intervjuade intressenterna för att få så träffsäkra svar som möjligt av detta ämne. Men de frågeställningar som alla intervjuer har gemensamt är:

- Varför ser vi inte mer lärk på marknaden?
- Vad behöver Skogssverige göra för att öka intresset kring lärk?
- Hur ser framtiden för lärk ut?
- Hur ser de på lärk ur ett socialt perspektiv?
- De ska förklara för- och nackdelar med lärk.

Denna studie har avgränsats till den svenska marknaden samt att de som intervjuats har befunnit sig i Mellansverige, från Lyrestad i söder till Sälen i norr. Anledningen till denna avgränsning beror främst på praktiska skäl men även en avskalning så inte arbetet blir orimligt stort under den relativt korta tid som arbetet genomförs. De lärkarter som avhandlas är sibirisk lärk och hybridlärk, då det är de vanligaste lärkarterna inom den svenska skogsindustrin.

2. Material och metod

2.1 Utgångspunkter

Den inledande utgången för detta arbete grundar sig på Skogsmästarprogrammets gästföreläsningar som väckt intresset för trädslaget lärk. Men under föreläsningarna skapades fler frågor än svar kring trädslaget. Detta tillsammans med egna intressen utmynnar i att detta examensarbete är en trendspaning för hur den svenska skogens intressenter arbetar, tycker, tror och tänker om lärk idag 2023.

Efter litteraturläsning om undersökningsmetod och kontakter med olika människor kring ämnet skapades ett syfte och frågeställningar om ämnet lärk.

2.2 Litteratur

Den litteratur som använts och inhämtats för att läsa på om djupintervjuer är utdrag ur böckerna, Handbok i kvalitativa metoder (Ahrne, Svensson, (red.) 2015) och Forskningsmetodik, om kvalitativa och kvantitativa metoder (Magne Holme & Krohn Solvang, 1997). Boken "Att få svar" med Jan-Axel Kylén har gett stöd till undersökningens utformning av djupintervjuerna. Även den har gett värdefull information till att skapa en bra grund för att utforma intervjuerna.

Owe Martinsson, tidigare forskare på lärk men numera pensionär, har gett muntlig information samt skriftligt och digitalt material för att kunna skapa goda grunder till rapportens inledande kapitel. Information kring trädslagets egenskaper, likheter samt skillnader mot andra trädslag har bland annat uppgetts av Martinsson.

Tidigare genomförda examensarbeten har också varit till hjälp för detta arbete. Dels har examensarbeten med samma metod studerats, dels några inom ämnet lärk. De arbeten som använts i studien har hämtats från sökmotorn *Epsilon*. Samt i fysisk form hos *Skogsmästarskolans bibliotek*. Ett examensarbete som varit till god hjälp för att skapa en korrekt metod och materialkapitel har varit (Ekberg, Eriksson, 2021)

2.3 Djupintervjuer

Studiens huvudsakliga material har samlats in genom den kvalitativa metoden, djupintervjuer.

2.3.1 Definition av intervju

En intervju innebär att en eller flera personer ställer frågor till en annan person eller en grupp. Man kan träffas eller arbeta via telefon. Intervjuaren har planerat intervjun med en intervjuguide, som består av frågeområden som ska täckas av, eller en frågelista som man arbetar sig igenom. Den intervjuade talar fritt utifrån intervjuarens frågor och intervjuaren ställer kompletteringsfrågor till det djup som

är motiverat. En intervju tar normalt cirka 20 och 90 minuter men det finns såväl kortare som längre intervjuer. En öppen intervju liknar i mycket ett samtal, en del samtal är dessutom egentligen intervjuer. (Kylén 2004).

Intervjuer är centrala för omfattande samhällsvetenskaplig forskning. De kräver en hel del förberedelser men att det därefter är en för det mesta effektiv och smidig metod för att få kunskap om samhället (Eriksson-Zetterqvist & Ahrne 2015).

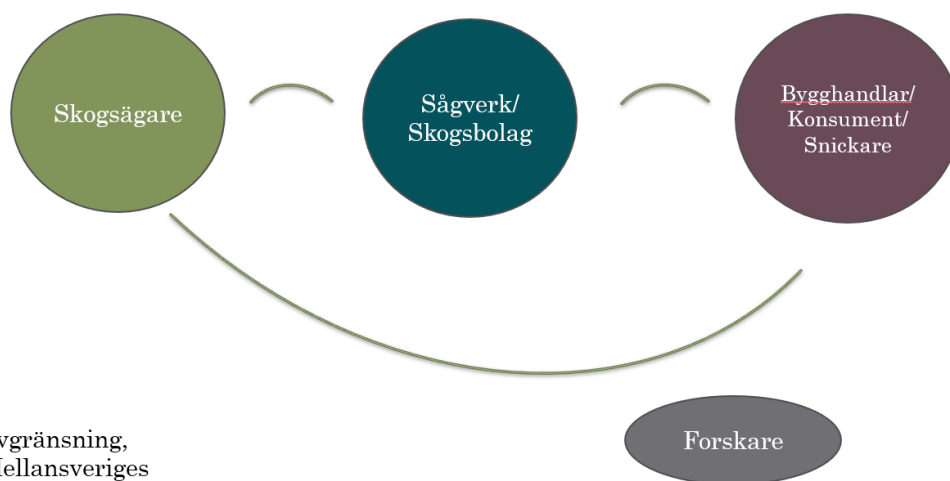
Vid kvalitativa intervjuer kan man göra på olika sätt och variera fasta frågeformuleringar med mer öppna frågor. Detta ser vi som en styrka i arbetet och att det därmed inte är bundet vid ett helt standardiserat frågeformulär till skillnad från enkätundersökningar. Vi bedömer även att man därmed av djupintervjuer definitivt får en bred bild med flera nyanser och dimensioner än vad man får med hjälp av standardiserade frågor.

2.4 Upplägg och Urval

Djupintervjuerna är gjorda tillsammans med sex olika intressenter inom den svenska skogsbranschen. De kriterium som urvalet av intervjuade intressenter grundar sig på är att de ska vara verksamma inom mellersta Sverige. Efter detta valdes intressenterna ut med hjälp av tips från handledare Eric Sundstedt, tidigare kontakter på Skogsmästarprogrammet, andra personliga tips och sökmotorn Google som har bidragit med hemsidor och artiklar för att finna rätt personer att intervjua.

Planen har varit att sammanställa information från intressentkategorier (Se Figur 1) genom att ställa frågor och få svar om åsikter, tankar och idéer av svenska skogens intressenters arbete med lärk idag, år 2023. Intervjuernas tidsram uppskattades bli mellan 30–60 min.

Illustration på den preliminära planen av att täcka in hela skogskedjan för att besvara arbetets frågeställningar.

- Avgränsning, Mellansveriges intressenter av praktiska skäl.

Figur 1. Intervjuade intressentkategorier.

Tabell 1. Lista över respondenterna i studien.

Intressentkategori	Representant	Datum för intervju	Intervjulängd
Skogsägare	Matts Söderström	2023-03-05	37 minuter och 14 sekunder
Skogsägare	Anders Ekstrand	2023-04-09	29 minuter och 46 sekunder
Skogsägare	Magnus Åstrand	2023-03-29	27 minuter och 44 sekunder
Sågverk	Per Govertzon, Högbrons såg	2023-03-07	56 minuter och 45 sekunder
Sågverk	Mikael Bäck, Karl Hedin AB	2023-03-24	25 minuter och 33 sekunder
Bygghandlare	Peter Lundstedt & Anders Roxenhed Beijer Bygg AB	2023-03-27	27 minuter och 14 sekunder

2.5 Genomförande

Intressenterna tillfrågades via telefonkontakt och intervjun bokades i förväg, mellan en till tre veckor innan och i samband med detta meddelades studiens syfte i korthet. Intervjuerna har hållits på platser som passat bäst för varje tillfälle, oftast har ett besök på intressentens verksamhet eller arbetsplats skett. Detta för att skapa en helhetsbild av intressenternas perspektiv och att de ska känna sig avslappnade.

Vid mötet med intressenterna startade träffen med fika, vanligtvis med kaffe och bulle. Detta för att mjuka upp stämningen och skapa en trevlig atmosfär. Under fikat diskuterades allt möjligt och intressenten förbereddes även på hur intervjun kommer att gå till. Intressenten i fråga informerades även här att intervjun kommer att spelas in med verktyget röstmemon på en mobiltelefon av märket Iphone för att materialet sedan ska transkriberas. Ingen av de intervjuade ställde

sig tveksamma till att samtalet spelades in. I förväg har det via mejl skickats förberedande information, frågor och en SWOT-analys för att intressenterna ska få en inblick i vilka frågor som ska besvaras. I och med detta har även intressenterna fått möjlighet att fråga oss om något varit oklart. En intervjuguide färdigställdes inför varje intervju, innehållande både gemensamma frågor till alla intressenter och specifika frågor för var och en av de intervjuade. Detta för att få tillräckligt grundläggande information samt för att få ut så träffsäkra svar som möjligt av varje intervjuad person.

Intervjuguiden och intervjun inleddes med att författarna av denna studie berättade om sig själva. Därefter fick intressenterna möjlighet att berätta om sig själva. Fortsättningsvis ställdes specifika frågor med det huvudsakliga syftet att sätta perspektiv på lärken och vad intressenten vet, hur de arbetar, tycker och tänker om trädslaget lärk. Slutligen fick den intervjuade genomföra en SWOT-analys om lärk och en avslutande fråga med "glimten i ögat" ställdes för att runda av anspänningen och avsluta på ett trevligt sätt. Intervjuerna utfördes under vårterminen 2023.

2.6 Analys

De inspelade intervjuerna transkriberades i sin helhet för att få en överblick över materialet och för att kunna skapa ett korrekt resultat. Allt material analyserades och en sammanställning per intressentkategori genomfördes i resultatdelen för att få reda på hur var och en av intressentkategorierna ställer sig till lärk. Dessa intressentkategorier är uppdelade i varsitt kapitel. Även en SWOT-analys per intressentkategori redovisas i resultatkapitlet. Dessa är grundade på en sammanställning där varje intervjuad person i samma intressentkategori svarade på sin individuella SWOT-analys. SWOT-analysen görs för att stärka resultatet från intervjuerna.

Ett avslutande kapitel med en helhetssammanställning redovisas i resultatdelen för att ge svar på frågeställningarna i rapportens inledning. Samt för att ta reda på om de olika intressenterna har samma inställning gentemot lärken och vad de ser som positivt/negativt samt svårigheter/möjligheter?"

2.6.1 SWOT-analys

SWOT är ett analysverktyg och med andra ord kan kallas en nulägesanalys/positionsanalys. Benämningen SWOT är en akronym av engelskans Strengths, Weaknesses, Opportunities och Threats, översatt till svenska, Styrkor, Svagheter, Möjligheter och Hot. Analysverktyget SWOT har som syfte att kategorisera och kartlägga vilka faktorer som är fördelaktiga och vilka som är problematiska kring en viss fråga exempelvis ett företag, organisation eller en viss bransch kan ha (Lindquist 2022).

Styrkor och svagheter är de faktorer som till exempel ett företag på egen hand kan påverka, kallad intern påverkan. Möjligheter och hot är de externa faktorerna som företaget i fråga inte kan påverka, de så kallade yttre omständigheterna eller

extern påverkan. Dessa yttre faktorer skulle kunna vara påverkade av exempelvis marknaden eller omvärlden.

Enligt PwC Sverige, som är marknadsledande inom revision och rådgivning i landet, är en SWOT-analys ett oerhört bra och användbart verktyg för att exempelvis ta fram en affärsplan eller strategi för hur ett företags mål ska nås. Det är därmed inte något man gör en gång och aldrig mer utan beroende på hur omvärlden förändras kan man behöva göra nya kontinuerligt. Detta är en enkel modell med fyra rutor. En ruta representerar ett område, styrkor, svagheter, möjligheter och hot med tillhörande intern och extern påverkan. Styrkor och svagheter är faktorer som utgår från interna frågor exempelvis, produkter, kapacitet eller medarbetare. Möjligheter och hot utgår från exempelvis som bland annat ovan nämnt omvärlden, marknadens utveckling, teknikutveckling och konkurrenternas förmåga (PwC, 2023).

3. Resultat

3.1 Sammanfattande svar, skogsägare

Ingen utav de skogsägare som deltagit i studien har någon storskalig produktion av lärk på sitt skogsinnehav utan ser det som ett kompletterande trädslag till resterande innehav, att den har kortare omloppstid ser de som en styrka eftersom det innebär att kassaflödet ökar. Största anledningen till att inte trädslagsfördelningen ser annorlunda ut hos dem är för att avsättningen hos lärk ännu är osäker då inte industrierna är anpassade för att kunna hantera det då det kräver extra hantering eftersom den besitter högre kådbildning jämfört med gran och tall. De tre intervjuade skogsägarna lägger stor tyngd i att man ska vara noga och kontrollera vad markens förutsättningar är och ståndortsanpassa efter det.

3.1.1 Avsättning

När frågan om avsättningen ställdes så var skogsägarnas svar väldigt varierande. Magnus Åstrand som inte har någon planterad lärk på sitt skogsinnehav anser att avsättningen är för osäker i dagsläget då det inte finns någon utpräglad industri och det inte är en säkerhet att lärkvirket kommer gå att sälja vid en avverkning men kan absolut eventuellt plantera det i framtiden om någon köpare finns. Matts Söderström har egentligen ingen utpräglad strategi för sitt lärkinnehav på två hektar, utan såg det mest som "en rolig grej" och någonting annat än en mörk och homogen granskog. Han säger att framtiden får utvisa hur han kommer att göra och sammanliknar det med en aktie.

Den som sticker ut av skogsägarna är Anders Ekstrand som påpekar att i södra Sverige finns det inga problem med avsättningen då Södra skogsägarna har lärk som ett "normalt sortiment" eftersom de har uppnått den kritiska volymgräns som krävs för att kunna såga ett trädslag och lärkmassan blandas in med barrmassaveden då den kokas. Om tillgången skulle öka kan det kokas separat inom massaindustrin och då skulle ännu en marknad öppna sig. Eftersom lärken har högre andel hartsämnen än gran och tall så utvinns mer tallolja som sedan används inom drivmedelsindustrin.

3.1.2 Framtidsutsikt

Ekstrand och Söderström är båda två övertygade om att lärken kommer ha en större roll inom skogsbranschen i framtiden och att det i dagsläget är en underutnyttjad resurs. Skogssverige har varit för generell i sin återbeskogning då granen och tallen varit i centrum där många debatter om skogen visat missnöje att det är för homogent med täta granplanteringar som bidragit till minskning av biologisk mångfald och mindre sociala värden. Därför krävs det diversifiering och en större spridning av trädslag där lärken, tillsammans med andra trädslag, kommer spela en större roll. Söderströms skogsfastighet är på totalt 150 hektar produktionskog varav endast två hektar är lärk. Men det är dessa två hektar som skogsmänniskor undrar mest över och är mest intresserade av, vilket innebär att det finns en nyfikenhet och de som han pratar med är inte främmande till att vilja

plantera lärk på sina fastigheter när tillfälle ges. Skogsägarna instämmer med varandra att det som krävs är att fler måste plantera lärk för att komma över en kommersiell nivå, då industrin måste anpassa sig.

Ett torrare och varmare klimat till följd av klimatförändringar är en aspekt som de intervjuade skogsägarna har i åtanke för en framtida trädslagsfördelning på deras innehav. Granen, som i dagsläget blir drabbad av granbarkborren och är känslig för torka, är ett trädslag som de vill ha ett alternativ till.

Magnus Åstrand är den skogsägaren som ställer sig mest kritisk till en framtid med lärk då han menar att "Varför ska skogsägaren krångla med andra trädslag än gran och tall när hen inte behöver"? Det som skulle krävas för honom att plantera lärk är en forskningsrapport som påvisar att lärken har en framtida roll i det allt torrare och varmare klimatet. Om det släpps en sådan rapport kommer han överväga att ha lärk som ett komplement i hela sitt skogsinnehav för att kunna sprida sina risker inom skogsbruket. Han är även rädd att det endast är en "fluga". På 80-talet pratades det mycket om björken som ett framtida trädslag men ingenting hände. Då är han rädd att det ser likadant ut för lärken i dagsläget, sen är det ändå gran och tall som industrin kommer efterfråga.

3.1.3 SWOT-analys – Skogsägare

Nedan visas en sammanställning av skogsägarnas genomförda SWOT-analys (Figur 2). Det som kan utläsas är vad respondenterna tycker är lärkens styrkor, svagheter, möjligheter och hot. Ytterligare förklaring kan läsas längre ner.

Figur 2. En sammanställning av skogsägarnas SWOT-analyser.

- *Styrkorna* med lärk enligt skogsägarna bottnar mycket i att det är ett framtida trädslag vad gäller miljövänligare produkter då det är mer rötbeständigt än gran och tall vilket innebär det ej behöver impregneras i lika stor utsträckning. Andra styrkor är att lärken är ett lättföryngrat trädslag med kort omloppstid och hög tillväxt, framför allt i jämförelse med tallen.
- *Svagheter*na med lärk enligt skogsägarna är att det är kunskapsbrist då det inte pratas mycket om lärk utan fokus ligger på andra trädslag. Priset på plantor är en svaghet då det kostar några kronor mer per planta jämfört med tall och granplantor. Hybridlärken ses som ett främmande trädslag enligt Skogsstyrelsen som innebär skogsägaren måste ansöka om att få plantera detta trädslag. De upplever även att lärken har en tendens att bli utsatt för fejning av hjortdjur i större utsträckning än gran och tall.
- *Möjligheterna* med lärk enligt skogsägarna är att i framtiden kommer vi bevittna högre temperaturer och ett torrare klimat till följd av

klimatförändringar. Detta innebär att skogsägarna vill ha riskspridning på sitt innehav där de anser lärk har en betydande roll i framtiden. Efterfrågan av miljövänligare alternativ har ökat, och lärk innehåller en hög andel kärnved som ej behöver tryckimpregneras för att motstå svamp och röta. Därmed ses lärk som ett miljövänligare alternativ, samt att det är ett snabbväxande trädslag som binder kol i högre grad än gran och tall.

- *Hoten* enligt skogsägarna är den osäkra avsättningen det största hotet. Då industrin inte är anpassad för att hantera lärk. Endast i södra delen av Sverige finns det sågverk som hanterar lärk, men det är för lite volym som levereras till massaindustrin och därmed är det problematiskt att koka det eftersom det blandas in med barmmassaveden. Det finns en risk att det endast är en trend att plantera alternativa trädslag men i slutändan är det ändå gran och tall som efterfrågas. Då lärk är ett relativt obeprövat trädslag finns en risk att det skuldbeläggs om exempelvis en föryngring misslyckas, men egentligen är det andra faktorer som påverkar.

3. 2 Sammanfattande svar, sågverk

3.2.1 Tillgång och efterfrågan

Från djupintervjuer poängterar de intervjuade från sågverken som det allra viktigaste är tillgången på lärk. I dagsläget är det just bristen på tillgången som är det största hotet.

På frågan varför sågar man så lite i dagsläget är svaret snabbt och enkelt, det finns för lite. Utbudet av råvaran är för låg för att man ska kunna såga detta i någon större skala säger Mikael Bäck, produktionschef sågen AB Karl Hedin i Säter.

Möjligheterna för lärk är obegränsade om det skulle satsas mer på trädslaget. Användningsområden som utvändiga paneler i områden där det är hårt väderutsatt eller andra utemiljöer som exempelvis lekparker skulle det kunna satsas ordentligt på om tillgången på råvaran är säkrad.

Att använda lärk som inomhusmaterial finns det vissa nackdelar med. Då med främst tanken på att det är mycket kådrikt, att man riskerar att kådan trycker ut ur träet och man får det på sig och det kan bli kladdigt i hushållet.

Tillgång är den stora snackisen hos Per Govertzson på Högbrons sågs kontaktnät när man resonerar lärkvirke idag 2023. Efterfrågan finns och kommer att finnas och kommer att öka i framtiden grundat på det att miljötänket blir allt större i Sverige säger Govertzson. "Framtiden ser väldigt ljus ut om vi bara får tag på materialet." Govertzson anser sig själv ha ett stort inflytande kring prissättningen på lärk då han driver ett av få sågverk som endast sågar lärk och har gjort det under cirka 30 års tid.

På AB Karl Hedin efterfrågas det mestadels lärk som trallvirke. Man resonerar på det sättet att de människor som har köpt kärnfuran, hade kunnat tänka sig lärk.

”Människor som är miljömedvetna och inte vill ha impregnerade produkter utomhus och i offentlig upphandling, hos dem finns det en efterfrågan på lärk.”
menar Bäck.

3.2.2 Lärk och sågverksindustrierna

Idag blir industrierna allt färre och färre men större och större och är mycket effektiva. Skulle ett stort sågverk börja såga lärk idag, skulle det resultera i att på två dagar skulle det såga upp all tillgång på lärkvirke i Sverige idag. Det skulle inte fungera och som världsläget ser ut just nu är de inte möjligt att importera virke från Sibirien, Ryssland.

Det som skulle kunna få fart på de svenska sågverken är om skogsägarna i landet planterar och intresserar sig mer för trädslaget. Kan det levereras större volymer utav lärkråvara blir de stora skogsbolagen inom sågverksindustrin intresserade och kommer börja att ta hand om virket. Det måste ske på en bred front. Skulle man även få fram en god kvalitet, då finns också ett högt värde på det. Ur ett perfekt bestånd med lärk kontra ett perfekt bestånd med tall skulle man kunna få ut samma värden.

Men med tanke på omvärldsläget uppger ändå Govertzon att han fått tag i svenskodlad lärk så att han klarat råvaruanskaffningen till sin såg detta år. Vilket bidrar till att förutsättningar för fortsatt etablering och vidareförädlingsverksamheter av lärken finns i Sverige. På frågan var han får tag i lärkvirke i Sverige svarar han att hans verksamhet mycket fördelaktigt ligger i det så kallade lärkbältet i Sverige. Det vill säga med utgång från Mariestad har vi platåbergen, ö i Vänern som heter Brommö, en ö i Vättern som heter Stora Röknen och det stora området Tiveden. På dessa platser finns det förhållandevis mycket lärk. Därifrån köper han både lärk från skogsbolag och privatpersoner.

AB Karl Hedin är inte helt avvisande till att såga lärk, så länge det kommer in rätt mängd volym. Enligt Mikael Bäck skulle de kunna mäta in och ta emot det på sågen om det är i partier om 300–400 kubikmeter fast under bark. Men är det mindre än det som kommer in då försöker Karl Hedin sälja till ett annat mindre sågverk.

3.2.3 Att såga lärk

Fördelar är att det är princip samma sågar/utrustningar och maskiner som krävs för att såga lärk som till gran och tall. Den tekniska svårigheten med lärk är att det kådar mycket på sågbladen. För att undvika detta kan man endera köra igenom något annat trädslag ibland genom sågen för att göra rent. Alternativt såga det när det är väldigt kallt ute. Vid stark kyla fryser kådämnena i lärken så då går det lättare och det blir inte lika kladdigt på sågbladen annars skulle någon form av rengöring eller vattenkyllning av sågbladen krävas för att sågningen skulle fungera bra. Den andra tekniska svårigheten med lärk är att den är svårtorkad till skillnad från tall och gran. Den ska helst sågas tidigt på våren och sedan lufttorkas sakta utomhus. Torkar man virket för hårt kan det spricka och hartsen mår inte bra av maskintorkning.

3.2.4 Jämförelse mellan tall, gran och lärk

Alla tre trädslag är bra och man ska använda rätt trädslag på rätt plats. Exempelvis i en lekpark ska det vara lärk, på ett normalt hus i Mariestad kan man gott och väl ha gran som utvändig panel. På ett hus på västkusten som ligger två meter från havet där ska man absolut inte ha gran utan där ska man lärk som ytterpanel. Sverige har väldigt fin gran och tall och det ska utnyttjas till 100 procent men till vissa saker så är lärk ett mycket bra komplement. Samt sett till de sociala aspekterna är lärk vackert och miljövänligt.

Därmed har Govertzson kommit fram till att lärkvirke är bra till utvändiga produkter, så som till altaner, utvändiga paneler och allt som är ute i allmänhet och där barn är i synnerhet som exempelvis lekparker. Där borde det inte finnas något annat än ek och lärk, menar Govertzson. Han menar även att exempelvis en lekpark ska hålla i cirka 15 år och om den sedan ska bytas ut då är lärk rätt trädslag för ändamålet. Här är det kärnveden som man ska använda sig av. Govertzson berättar att splintved av lärk, ek och fura är helt värdelöst för utomhusbruk.

Det tips de intervjuade sågverken ger till skogsägare för att kunna säkra avsättning är två viktiga aspekter, dels kvalitet, dels mängden lärk. Det är de viktigaste delarna!

3.2.5 SWOT-analys – Sågverk

Nedan visas en sammanställning av sågverkens genomförda SWOT-analys (Figur 2). Det som kan utläsas är vad respondenterna tycker är lärkens styrkor, svagheter, möjligheter och hot. Ytterligare förklaring kan läsas längre ner.

Figur 3. En sammanställning av sågverkens SWOT-analys.

- *Styrkorna* med lärk enligt sågverken är dess höga kärnandel som ej behöver impregneras och är då mer miljövänligt än impregnerat virke. Det passar utmärkt som utvändiga produkter i allmänhet men i synnerhet produkter där barn vistas, lekparker, sandlådor etc.. Men även utsatta väderområden, exempelvis västkusten. De upplever det som ett vackert virke. AB Karl Hedin har det som ett eget sågtimmersortiment som är en stor styrka för dem.
- *Svagheterna* med lärk enligt sågverken är till största del tillgången och kvaliteten. Tillgången är för låg och därmed är det ingen idé för ett sågverk att börja anpassa sig för att hantera lärk. Till följd av dess höga tillväxt om skogsägaren inte anpassar sin skogsskötsel för att satsa på kvalitetsvirke så blir virkeskvaliteten låg. Vid inomhusbruk har det en tendens att bilda kåda som inte är uppskattat. Dessutom har det en benägenhet att vrida sig.
- *Möjligheterna* med lärk enligt sågverken är obegränsade, det kan ersätta tall och gran på många produktområden. Både som konstruktionsvirke men i synnerhet alla utomhusprodukter. Under det pågående kriget i Ukraina så har skogsindustrins affärer med ryskodlad lärk upphört. Det innebär att all lärk som sågas nu är svenskodlat och det är en stor möjlighet för de svenska skogsägarna.
- *Hoten* med lärk är enligt sågverken är relaterat till tillgången. Det finns för lite volym av lärk att köpa och därför är det ingen idé att ställa om

sågverken till lärkhantering. Ett hot mot den svenskodlade lärken är om den svenska skogsindustrin skulle börja göra affärer med den ryskodlade sibiriska lärken igen.

3.3 Sammanfattande svar, bygghandel och konsument

3.3.1 Omvärldsläget

I skrivande stund, våren 2023, är omvärldsläget på det sättet att det pågår ett krig i Ukraina. Vid intervjutillfället med Beijer Byggmaterial uppgav de intervjuade att företaget haft god försäljning på lärk. Men att utförsäljning nu har påbörjats för all den lärk Beijer Byggmaterial har hemma i sina 90 butiker och på lager. Detta sker på grund av att allt lärksortiment har importerats från Ryssland via deras grossist och att man inte vill handla med Ryssland på grund av världsläget.

Beijer Byggmaterial har haft diskussioner kring om att få tag i annan lärk än ryskodlad men inte kommit vidare med att satsa på eller få tag i lärk på något annat sätt i nuläget. Med bland annat argumentet att den totala omsättningen av den sammanlagda lärkvirkesförsäljningen på Beijers alla 90 butiker bara är sex procent. De räknar med att andra byggmaterial i stället kommer att ersätta lärkvirkesförsäljningen. Exempelvis kärnfuran eller alla andra icke behandlade produkter.

3.3.2 Framtidsutsikter och utveckling

Det finns ingen framtidsutsikt för ryskodlad sibirisk lärk idag på Beijer Byggmaterial. Men skulle det vara så att lärken är odlad i Sverige med okej kvalitet så skulle Beijer kunna ta vid där de är nu med befintlig försäljning.

Utvecklingspotentialer i lärkvirket ser de både som möjligheter och svårigheter. Att skapa genomslag för ändamålet som konstruktionsträ skulle vara svårt. Med anledning av att det är tidskrävande och måste kontrolleras och godkännas för just de ändamålen. Men skulle man utveckla lärkvirket mot mer och fler fasadpaneler skulle det kunna vara möjligt om det kommer en efterfrågan.

Vidare i intervjun nämns det om möjliga produktutvecklingar av lärk, det som blir mer och mer populärt på övriga trallsortiment är att det går mot bredare och grövre dimensioner. Detta skulle man också kunna produktutveckla lärken till.

Något mer ur produktutvecklingsperspektivet är att tänka sig att kärnfuran kanske är för fin för att lägga på ett altangolv. Där skulle de även kunna se en möjlig produktutveckling att satsa ännu mer på lärk där om tillgång till råvaran finns. Det som skulle kunna tala emot det, är att snickarna och konsumenterna har klagat en del på att trallvirket spricker i kortändar och man har fått kasserat en hel del. Vidare nämner de att det trallvirke av lärk Beijer köper in från grossisten är extra långa genom att man ska kunna kapa av om det finns ändsprickor som de köper på fasta längder. Det blir såklart ett extra moment för snickarna.

3.3.3 Marknad och efterfrågan

Den försäljning som gäller i nuläget på Beijer är att 80 procent av all total lärk som säljs är trallsortiment och 20 procent är övriga byggmaterial som exempelvis reglar och ytterpaneler.

Det som är jätteviktigt att poängtera från bygghandlarsidan om man ska lyckas med lärk i Sverige, är att det finns en marknad som känner till produkten och efterfrågar den. Om det bara hade funnits tillgänglighet hade det inte per automatik gjort att de säljer mycket mer. Genom att de har varit tillgängliga under en lång tid och marknaden är som den är. Ser vi ju!

För att efterfrågan ska öka ser Beijer som bygghandel att den måste börja i det så kallade föreskrivande ledet. Det är exempelvis arkitekter som ritat in de här produkterna för att det ska skapa en trend av det eller att det skulle vara bra på andra sätt. Beijer utvecklar också en del produkter men ser sig själva som att egentligen bara vara de som tillhandahåller det byggmaterial som finns och efterfrågas. Fler förutsättningar förutom en efterfrågan för att Beijer ska kunna ta in nya produkter av exempelvis svenskodlad lärk är att det finns villkor för det och att det finns tillgängligt samt att det är legalt och ur miljömässiga aspekter ett bra val. Skogssverige behöver övertyga alla led i branschen från arkitekter till byggmaterialhandlare och hantverkare att det behövs och att det är en bra produkt. De poängterar här det sker en utveckling på alla fronter inom byggbranschen att det är viktigt att en produkt ska vara så färdig den kan vara direkt mot kunden vid försäljning likt de royalimpregnerade som har en färg från början men rätt nyans finns redan.

Det viktiga för Beijer är att ha närodlat inhemskt virke. Detta som ett mål i företagets hållbarhetsarbete. Med det synsättet skulle Beijer se en möjlighet att sälja svenskodlad lärk. Om det hade funnits.

Ur konkurrenssynvinkel kan det påtalas att allt obehandlat virke konkurrerar lärk med. Även priserna skiljer sig, Lärktrall kostar idag 55 kronor per löpmeter medan standard 28*120 grön impregnerad trall kostar 22,81 kronor per löpmeter.

3.3.4 SWOT-analys – Bygghandel och konsument

Nedan visas en sammanställning av bygghandelns genomförda SWOT-analys (figur 4). Det som kan utläsas är vad respondenterna tycker är lärkens styrkor, svagheter, möjligheter och hot. Ytterligare förklaring kan läsas längre ner.

Figur 4. En sammanställning av bygghandelns SWOT-analys.

- *Styrkorna* med lärk enligt bygghandeln är att marknaden efterfrågar en miljövänlig produkt utan kemikalier och med lärkens höga kärnandel behöver den ej tryckimpregneras vilket gör den helt naturlig och fri från kemikalier. Lärktrall är billigare att köpa än andra miljövänliga, ej impregnerade produkter. Vilket ses som en styrka.
- *Svagheterna* med lärk enligt bygghandeln är främst dess kvalitet, livslängd och att det är dyrare att köpa än tryckimpregnerat trallvirke. Livslängden av lärktrall är ungefär hälften av tryckimpregnerad trall.
- *Möjligheterna* med lärk enligt bygghandeln är dess potential till produktutveckling med fokus på utomhusbruk.
- *Hoten* med lärk enligt bygghandeln är kortfattat, tillgången. Det krävs att fler skogsägare planterar lärk.

3.4 Sammanfattning av SWOT-analyser

De olika intressenterna tycker i mångt och mycket likadant om lärkens styrkor, svagheter, möjligheter och hot. Dess främsta styrka och adelsmärke är den höga andelen kärnved som innebär att virket inte behöver impregneras i samma utsträckning som tall, vilket gör lärk till ett miljövänligare alternativ då det innehåller mindre kemikalier. Lärkens svagheter och hot är sammanfattningsvis tillgången och en osäker avsättning för skogsägaren. Eftersom lärk är ett snabbväxande trädslag blir kvaliteten lidande om skogsskötseln inte bedrivs på ett kvalitetshöjande skötselsätt med tätare planteringsförband.

De olika intressenterna har visat stort intresse och engagemang då de även haft motfrågor och funderat över hur de andra intressentgruppernas SWOT-analyser ser ut. Samhället i övrigt ställer om till att bli mer klimatsmart med miljön i baktanken, så gör även skogsbruket och produkterna som levereras från skogen.

4. Diskussion

Denna samhällsstudie har genomförts med hjälp av djupintervjuer där det intervjuats sex respondenter inom tre olika skogsområden som alla befunnit sig och har anknytning till Mellansverige. Det har intervjuats tre skogsägare, två sågverk och en bygghandlare. Två av skogsägarna har aktivt planterat lärk på sina fastigheter då de tror framtiden är ljus och marknaden kommer efterfråga miljövänligare produkter där lärk fyller ett behov. Medan den tredje skogsägaren ”sitter lugnt i båten” och vill att det ska finnas en avsättning eller mer forskning som visar att lärk har en framtida roll i det varmare och torrare klimatet innan han ska plantera lärk på sitt innehav.

De sågverk som medverkat i studien är Högbrons såg och AB Karl Hedins sågverk som är beläget i Säter där de sågar kärnfura, vilket är fura av hög kvalitet. När det gäller lärk tar sågen i Säter emot lärk om det är tillräckligt stora volymer. Närmare bestämt, partier om 300 – 400 kubikmeter fast under bark. Högbrons såg är specialiserade på att endast såga lärk där deras största leverantör har varit från Ryssland främst för att det inte finns tillräckligt med råvara här i Sverige men även för den ryskodlade lärken besitter högre kvalitet än den svenskodlade då den fått växa på ståndortsanpassade områden där virkeskvaliteten gynnats.

Bygghandeln som intervjuats är Beijer Byggmaterial som har haft god försäljning på lärkvirke. Den lärk de säljer är sibirisk lärk som importerats från Ryssland. Men med rådande omvärldsläge (Ukrainakriget) säljer bygghandeln just nu ut all lärk och arbetar inte med några större åtgärder för att hitta andra leverantörer från något annat land. Vid intervjutillfället fördes ett resonemang kring svenskodlad lärk. Skulle det finnas svenskodlad lärk motsvarande den ryskodlade lärken i form av jämförbar kvalitet så skulle Beijer fortsätta befintlig försäljning av lärk.

Anledningen till att vi gör denna undersökning med lärk, är för att många av Skogsmästarprogrammets gästföreläsare pratat och diskuterat om lärk samt att många nämnt det som ett trädslag med många fördelar och goda egenskaper som på många sätt anses vara bättre än tall och gran. Detta bekräftar vi med den inledande bakgrundsinformationen. Lärkvirket har högre densitet och högre hållfasthet än tall och lärkens förmåga att producera kärnved i tidig ålder gör att den skapar större andel kärna jämfört med tallen (skogskunskap, 2021). Denna kärnved medför att den är naturligt impregnerad som resulterar i en naturlig beständighet mot röta och svampar (Skogskunskap, 2006). Med detta sagt, skapade vi oss fler frågor än svar... Om nu trädslaget är så bra som många gästföreläsare säger, och de som vi diskuterat med har varit positiv till det, varför finns det då väldigt få i dagens svenska skogsbransch som efterfrågar lärk? Var finns lärken och vad behövs göras för att öka tillgången och efterfrågan av trädslaget idag?

Resultatet från studien visar att det finns ett intresse kring lärk både från skogsägare, sågverk och bygghandlare där de anser det är ett väldigt bra trädslag med dess goda virkesegenskaper där fokus ligger på dess höga kärnvedsandel som gör det naturligt rötbeständigt och med detta ett miljövänligt alternativ. Detta går

som en röd tråd i alla intervjuer som genomförts. Varför planterar då inte skogsägaren mer lärk och varför sågverken inte sågar större volymer av lärk? Skogsägarna tycker att avsättningen är alldeles för osäker i dagsläget. Sågverken sågar inte på grund av den dåliga tillgången på råvara och att de större sågverken ogärna tar emot små partier. Sammantaget idag i Sverige är tillgången för liten för att få i gång en kraftfull marknad av trädslaget vilket vi kan påstå stämma överens med den lilla andel lärk utav hela Sveriges virkesförråd på produktiv skogsmark den utgör. Det är endast 0,1% lärk (Skogsdata, 2022). Vi behöver helt enkelt plantera mer, och då satsa på kvaliteten för att säkra avsättningen.

Det vi även iakttagit genom hela studien är att det allra viktigaste är att det ska vara rätt trädslag på rätt plats, oavsett vilken intressent vi frågat. Det vill säga, dels som skogsägare, att föryngra med lärk på de ståndorter som den trivs på och skapa så bra förutsättningar till markens produktionsförmåga som möjligt. Sett från sågverkens och bygghandeln perspektiv är att anpassa trädslagen så den förädlade träråvaran blir av hög kvalitet och därmed utgör bäst nytta. Exempelvis fungerar gran jättebra som en ytterpanel på ett hus beläget i en medelstor stad i Mellansverige, medan ett hus på västkusten som är mycket hårt väderutsatt hade passat bättre med en ytterpanel av lärk. För att detta ska kunna ske måste intresset och efterfrågan öka. Det menar bygghandeln måste börja hos det så kallade ”föreskrivande ledet”. Det är exempelvis arkitekter/konstruktörer och byggherrar som konstruerar dessa produkter som måste bevisa att det går att använda. Då kan det skapa popularitet, vilket skapar en trend och det resulterar i att efterfrågan ökar.

Om studien skulle vidareutvecklas bör man även undersöka hur exempelvis intressenter som exempelvis byggkonstruktörer, arkitekter och husfabrikanter ställer sig kring dessa frågor. För att få en större inblick och förståelse i hela det svenska skogsbruket bör studien utökas geografiskt, från Skåne till Lappland. Detta för att undersökningen skulle bli ännu mer komplett och övergripande. Vi hade även kunnat intervjua fler intressenter i de befintliga intressentkategorierna. För att öka styrkan i resultatdelen och fått in mer inputs. Men med detta sagt tycker vi att de sex intervjuade har uppnått ett tillräckligt mättat resultat för att svara på de frågeställningar vi ställde.

4.1 Slutsats

Våra slutsatser av studien är följande.

- Att lärken inom skogssverige är ett så kallat ”moment 22” där skogsägaren inte planterar lärk på sitt skogsinnehav eftersom det i regel inte finns någon säker avsättning, förutom i Södra Sverige. Medan de större sågverken inte tar emot lärk eftersom det i dagsläget är låg tillgång och då blir lärken mest ett ”problem” som blandas in med gran och tall. Det är små, specialiserade sågverk som sågar lärk i störst utsträckning. En utav de intervjuade skogsägarna som har ett lärkinnehav i Mellansverige sammanliknar det med en aktie. ”Det är inte idag som lärkvirket ska säljas, utan det är om ungefär 50 år”.

- Viktigt och nämnvärt är även att hela samhället blir mer klimatsmart där miljön står mer och mer i fokus, så även skogsbruket och dess produkter. Samhällsomställningen tillsammans med ett framtida klimat som drabbar dagens homogena svenska skogsbruk står till grund för att skogsindustrins alla intressenter bör sprida sina risker.
- Det som vi ser kommer att krävas av skogsverige är, större och kraftfullare marknadsföringsåtgärder och forskningsresultat för att övertyga alla led i skogsbranschen, allt från skogsbolag, stora skogsägare, industrier, arkitekter, byggmaterialhandlare och hantverkare. Dessa måste få nog med kunskap och övertygelse för att inse att trädslaget täcker ett behov och det är en bra produkt. Detta för att öka tillgång och efterfrågan på trädslaget lärk i framtiden.

Referenser

ATL (2022) *Oklart vilka skadeinsekter klimatförändringarna för med sig*
<https://www.atl.nu/varmare-klimat-gynnar-skadeinsekterna-i-skogen> [23-06-25]

Ahrne, G & Eriksson-Zetterqvist, U (2015) Kapitel 3 – INTERVJUER. W. Winkler (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber AB.
Sidonummer okänt.

Carlberg, S (2017) *Lärkvirkets marknad i Sverige*. Examensarbete. Institution för skogs- och träteknik. Linnéuniversitet. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1110156/FULLTEXT01.pdf> [23-03-25]

Ekberg A & Eriksson, E. (2021) Jämställdhetsarbetet på skogsmästarprogrammet - en kvalitativ studie ur ett lärarperspektiv. (Examensarbete 2021:18)
Skogsmästarprogrammet. Sveriges lantbruksuniversitet (SLU).
https://www.slu.se/contentassets/4ac23ad1743748f292a7627969d449f9/18_annek_b_emmeri.pdf [23-03-21]

Jonsson, C (2019) *En sammanställning av biotiska och abiotiska hot mot framtida produktion av gran (Picea abies) och tall (Pinus sylvestris) under RCP 8.5 och RCP 2.6 i Sverige*. (Examensarbete INES nr 498). Institutionen för Naturgeografi och Ekosystemvetenskap. Lunds universitet.
<https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOid=8998774&fileOid=8998804> [23-03-25]

Klimatanpassning (2019) *Skogsbruk*.
<https://www.klimatanpassning.se/hur-samhallet-paverkas/areella-naringar/skogsbruk-1.21503> [23-06-25]

Kylén, J (2004) *Att få svar: Intervju, enkät, observation*. Stockholm: Bonnier utbildning.

Magne Holme, I & Krohn Solvang, B (1996) Kapitel 7 – Kvalitativ intervju. *Forskningsmetodik – Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Oslo: TANO A.S. 99–109.

Naturskyddsföreningen (2023) *Den globala uppvärmningens konsekvenser*
<https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/den-globala-uppvarmningens-konsekvenser/> [23-06-25]

PWC (2019) *SWOT-analys: Så gör du en bra analys för din verksamhet*.
<https://blogg.pwc.se/foretagarbloggen/swot-analys> [23-03-20]

Skogsdata (2022) *Aktuella uppgifter om de svenska skogarna från SLU Riksskogstaxeringen. Tema: Den formellt skyddade skogen*. (Upplaga: 600 ex.)
SLU, Institutionen för skoglig resurshållning, Umeå. Ansvarig utgivare: Hans Petersson.

https://www.slu.se/globalassets/ew/org/centrb/rt/dokument/skogsdata/skogsdata_2022_webb.pdf [23-03-25]

Skogskunskap (2021) *Lärkar (Larix spp.)* <https://www.skogskunskap.se/skota-barrskog/foryngra/valj-tradslag-i-barrskogen/larkar-larix-spp/> [23-03-25]

Skogskunskap (2006) *Svenska skogsplantor – Sibirisk lärk.* https://www.skogskunskap.se/cd_20180103095409/contentassets/087017b8a7c34dd0a6a1661a643ebb5d/sibirisk-lark-2011-svenska-skogsplantor.pdf [23-05-10]

Skogskunskap (2023) *Att välja trädslag.* <https://www.skogskunskap.se/skota-barrskog/foryngra/valj-tradslag-i-barrskogen/tradslag/> [23-06-25]

Skogsstyrelsen (2022) *Effekter av klimatförändringar.* <https://www.skogsstyrelsen.se/miljo-och-klimat/skog-och-klimat/effekter-av-klimatforandringarna/> [23-03-23]

Sveriges Skogsvårdsförbund (Numera Föreningen Skogen) (2000). *Skogencyklopedin – Lärk.* Redaktör: Michael Håkansson. <https://www.skogen.se/glossary/lark/> [23-05-10]

Zetterberg, J (2007) *Stormskador i lärk och gran. En jämförelse efter stormen Gudrun.* (Examensarbete nr. 91) Institution för sydsvensk skogsvetenskap. Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). https://stud.epsilon.slu.se/11363/1/zetterberg_j_171009.pdf [23-04-02]

Personlig kommunikation

Martinsson, O. (27 mars, 2023) F.d. lärkforskare, SLU. Muntlig kommunikation.

Bilagor

Intervjuguide Till Matts Söderström

Vi presenterar oss:

- Johan
- Malin
- Varför vi valt lärk
- Datum, Vart är vi? Vem?
-

Berätta om sig själv-

- Arbetsuppgifter/Titel?
- Utbildning?
- Berätta lite om er själva?

Börja brett Översiktligt -

- Vad har de för relation till Lärk?
- Vad är eran tanke med lärken ni planterat?
- Hur går resonemanget kring Lärk?
- Följfråga, varför inte gran/tall?
Hur planterade ni, markeberedning? Sort?

Snäva in mer-

- Känner ni fler skogsägare som har lärk, Hur går resonemanget?
- Ser de någon större efterfrågan kring Lärk?
- Finns det en framtid med Lärk, tror ni på marknaden/ industrierna och utveckling?
- Vad krävs av er som skogsägare? Skötselmässigt? Finns det nog med information? Skillnad här tall/gran?
- Vad krävs av skogsindustrierna?
- Varför ser vi inte mer Lärk inom industrierna?
- Kommer vi se mer Lärk?
- Isåfall varför är de "bättre" än gran och tall?
- Följfråga, vad krävs, vad behöver skogssverige göra?
- Följfråga Utifrån din mark hur mycket areal skulle du kunna plantera lärk på rent krast utifrån markernas ståndorter och utan känslor inblandade.
- Hur ser du på lärken ur ett socialt perspektiv?"

Till skogsägare -

- Vill du att vi ska fråga övriga intressenter tex sågverken någonting?

Avsluta med SWOT-ANALYS - Intressenterna skall få förklara varje kategori utförligt, varför de tror som de gör -

- Styrkor
- Svagheter
- Möjligheter
- Hot

Övrigt -

- Anser den intervjuade att något ytterligare bör nämnas i intervjun utöver de frågor som ställts?
- Har du någon fråga?

Avsluta med en roligare lättare fråga-

- Har du några roliga dolda talanger? Oväntad egenskap.

Tack så mycket för att vi fick intervju dig!

Intervjuguide till AB Karl Hedin, Mikael Bäck på sågen i Säter och Per Govertzon, Högbrons såg AB

Vi presenterar oss:

- Johan
- Malin
- Varför vi valt Lärk
- Datum, Vart är vi? Vem?

Berätta om sig själv-

- Arbetsuppgifter/Titel?
- Utbildning?
- Berätta lite om er själva?

Börja brett Översiktligt –

- Hur mycket Lärk sågar ni?
- Varför så lite?
- Var kommer Lärken ifrån som ni sågar?
- Hur går resonemanget kring Lärk?
- Vad blir det av Lärken ni sågar/säljer? Användningsområden...
- Varför endast detta... eller ej
- Vad skulle man kunna satsa mer på? Tex inom byggbranschen?

Snäva in mer-

- Tillgång/efterfrågan?
- Ser de någon större efterfrågan kring Lärk?
- Finns det en framtid med Lärk?
- Följdfråga hur vad och när och varför?
- Varför ser vi inte mer Lärk inom industrierna?
- Vad krävs för sågverken för att såga lärk, Skillnader tall och gran?
- Fördelar/Nackdelar till detta?
- Vill ni såga lärk? Eller är det något ni skulle kunna tänka er att hålla/satsa på i framtiden?
- Hur ser du på lärken ur ett socialt perspektiv?
- Prisbild/Priser/Värde kostnader överlag, svensk?
- Expansion/Utveckling
- Samarbetspartners?
- Hur får ni skogsägare att känna att man får en säker avsättning om för att man ska kunna plantera lärk? Eller hur ser ni på de? Rekommenderar ni skogsägare att satsa på lärk?
- Klassning/mätning för lärk? Vanligaste vrakorsak?

Fråga från skogsägarsidan –

- Vad är det viktigaste värdet, för sågverket att jobba med det, som man som skogsägare kan påverka? Kvalitet/kvantitet?

Avsluta med SWOT-ANALYS - Intressenterna skall få förklara varje kategori utförligt, varför de tror som de gör.

- Styrkor
- Svagheter
- Möjligheter
- Hot

Övrigt –

- Har du egenskog med lärk?
- Anser den intervjuade att något ytterligare bör nämnas i intervjun utöver de frågor som ställts?
- Har du någon fråga till oss?

Till sågverken-

- Vill du att vi ska fråga övriga intressenter tex skogsägare bygghandlarsidan någonting?

Övriga egenskaper frågor som vi kan ha med vi det behövs -

- Hartshalten?
- Kåda?
- Ligninghalten?
- Har du några tips till oss mig och Johan?

Avsluta med en roligare lättare fråga-

- Har du några roliga dolda talanger? Oväntad egenskap

Tack så mycket för att vi fick intervju dig!!

Intervjuguide till Beijer Byggmaterial Peter Lundstedt och Anders Roxenhed

Vi presenterar oss -

- Johan
- Malin
- Varför vi valt lärk
- Datum, Vart är vi? Vem?

Berätta om sig själv-

- Arbetsuppgifter/Titel?
- Utbildning?
- Berätta lite om er själva?

Börja brett Översiktligt –

- Hur ser ert jobb med lärk ut?
- Vad är det för produkter som säljs idag? Vad skulle finnas för produktutveckling av trädslaget framöver?
- Hur är dagens marknadsläge kring trädslaget?
- Få en inblick i hur mycket som säljs hos er i Sverige?
- Var köper ni in lärken som säljs idag? Är det svenskt?
- Enbart svenska sågverk eller är det importerat virke? Även överlag, hur jobbar de med närproducerat?
- Även prislister eller liknande kan vara intressant att ta del av?
- Priser jämfört med andra träslag/byggmaterial?
- Hur går resonemanget kring Lärk/ Framtidsutsikter och vidareförädlingsmöjligheter?

Snäva in mer -

- Ser de någon större efterfrågan kring Lärk?
- Vad tror ni om lärk i framtiden?

- Egenskaper för trädslaget? (snickarna tyckte att det var hårt)
- Varför /lärk kunna vara ”bättre” än gran och tall?
- Fördelar/nackdelar jämfört med gran och tall?
- Följdfråga, vad krävs, vad behöver skogssverige göra?
- Hur ser du på lärken ur ett socialt perspektiv?
- Kunskap hos kunder?
- Miljövänligt? Satsning? Populärt?
- Miljövänliga alternativ mot tryckat?
- Kan bygghandeln tillfredsställa kunderna efterfrågan om det finns någon?
- Vilka vill ha lärk och till vad?

Avsluta med SWOT-ANALYS - Intressenterna skall få förklara varje kategori utförligt, varför de tror som de gör.

- Styrkor
- Svagheter
- Möjligheter
- Hot

Övrigt -

- Anser den intervjuade att något ytterligare bör nämnas i intervjun utöver de frågor som ställts?
- Har ni någon fråga?

Avsluta med en roligare lättare fråga-

- Har du några roliga dolda talanger? Oväntad egenskap.

Tack så mycket för att vi fick intervju er!

Intervjuguide till Skogsägare Magnus Åstrand

Vi presenterar oss -

- Johan
- Malin
- Varför vi valt lärk
- Datum, Vart är vi? Vem?

Berätta om sig själv-

- Arbetsuppgifter/Titel?
- Utbildning?
- Berätta lite om dig själv? – Hur mycket skog, hektar?

Börja brett Översiktligt –

- Vad har du för relation till Lärk? Någon gång varit i kontakt med lärk?
- Vad vet du om lärk? Och dess egenskaper?
- Hur går resonemanget kring Lärk med de du pratar med?

Snäva in mer-

- Känner du någon annan skogsägare med lärk?
- Ser du någon större efterfrågan kring Lärk?
- Finns det en framtid med Lärk, tror du på marknaden/ industrierna och utveckling?
- Vad krävs för dig som skogsägare – För att plantera lärk? Finns det nog med information?
- Har du tänkt på andra alternativa trädslag istället för lärk?
- Hur sprider du dina risker inom skogsbruket?
- Varför tror du att vi inte ser mer Lärk inom industrierna?
- Kommer vi se mer Lärk?
- I södra Sverige har skogsägarna planterat lärk efter stormen Gudrun men även efter granbarkborreangrepp. Är det något som finns i åtanke hos dig?
- Följdfråga, vad krävs, vad behöver skogssverige göra?
- Hur ser du på lärken ur ett socialt perspektiv?
- Du som är involverade i Snefringe Häradsallmänning – Hur går era tankar kring lärk eller andra alternativa trädslag?

Till skogsägare -

- Vill du att vi ska fråga övriga intressenter tex sågverken någonting?

Avsluta med SWOT-ANALYS - Intressenterna skall få förklara varje kategori utförligt, varför de tror som de gör.

- Styrkor
- Svagheter
- Möjligheter
- Hot

Övrigt -

- Anser den intervjuade att något ytterligare bör nämnas i intervjun utöver de frågor som ställts?
- Har du någon fråga?

Avsluta med en roligare lättare fråga-

- Har du några roliga dolda talanger? Oväntad egenskap.

Tack så mycket för att vi fick intervju dig!

Intervjuguide till Skogsägare Anders Ekstrand

Vi presenterar oss -

- Johan
- Malin
- Varför vi valt lärk
- Datum, Vart är vi? Vem?

Berätta om sig själv-

- Arbetsuppgifter/Titel?
- Utbildning?
- Berätta lite om dig själv? – Hur mycket skog, hektar?

Börja brett Översiktligt -

- Har du lärk på din egna skog? Vad har du för relation till Lärk? Någon gång varit i kontakt med lärk? – Avsättning?
- Vad vet du om lärk? Och dess egenskaper?
- Hur går resonemanget kring Lärk med de du pratar med?

Snäva in mer-

- Känner du någon annan skogsägare med lärk?
- Ser du någon större efterfrågan kring Lärk?
- Finns det en framtid med Lärk, tror du på marknaden/ industrierna och utveckling?
- Vad krävs för dig som skogsägare – För att plantera lärk? Finns det nog med information?
- Har lärken fler områden än endast trall?
- Hur sprider du dina risker inom skogsbruket?
- Varför tror du att vi inte ser mer Lärk inom industrierna?
- Vad behöver skogssverige göra för att det ska bli mer lärk på marknaden?
- Hur ser du på lärken ur ett socialt perspektiv?
- Du som jobbar på Södra, rådgiver ni era medlemmar att plantera lärk?

Fråga till skogsägare –

- Vill du att vi ska fråga övriga intressenter tex sågverken någonting?
-

Avsluta med SWOT-ANALYS - Intressenterna skall få förklara varje kategori utförligt, varför de tror som de gör.

- Styrkor
- Svagheter
- Möjligheter

- Hot

Övrigt -

- Anser den intervjuade att något ytterligare bör nämnas i intervjun utöver de frågor som ställts?
- Har du någon fråga?

Avsluta med en roligare lättare fråga-

- Har du några roliga dolda talanger? Oväntad egenskap.

Tack så mycket för att vi fick intervju dig!

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Fulltexten kommer dock i samband med att dokumentet laddas upp arkiveras digitalt.

Om ni är fler än en person som skrivit arbetet så gäller krysset för alla författare, ni behöver alltså vara överens. Läs om SLU:s publiceringsavtal här: <https://www.slu.se/site/bibliotek/publicera-och-analysera/registrera-och-publicera/avtal-for-publicering/>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.